

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ข่าวจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวันวันที่ 29 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2569 หน้า 1, 8 มูลค่าข่าว 653,292.-

สก็๊ป หน้า 1 เดลินิวส์

ภาษาออนไลน์บอกอะไร 'ฟอล-อันฟอล' มุมวิเคราะห์จากดราม่า

• ต่อจากหน้า 1

6 กิดบ่อย-มีประเด็นที่จูนมาคิด!! กับกรณี “ดราม่า” ที่มีชนวนจาก “ปุ่มเล็ก ๆ” อย่างการ “กดติดตาม-ไม่ติดตาม” หรือที่สังคมออนไลน์เรียกว่า “ฟอล-อันฟอล” ยิ่งเมื่อเกี่ยวข้องกับ คนดัง-คนมีชื่อเสียง ก็ยิ่งง่ายที่จะกลายเป็นประเด็นใหญ่ จนเกิดคำถามถึงพฤติกรรมของผู้คนบนโซเชียล ทั้งนี้ แม้การ “ไม่กดฟอล-เลือกกดฟอล” จะเป็นสิทธิส่วนบุคคล แต่เมื่อ “บุคคลที่ถูกโฟกัส” เป็นคนดัง เรื่องเล็ก ๆ นี้ กลับไม่ธรรมดา อย่างกรณีล่าสุดที่ชาวโซเชียลวิจารณ์นักแสดงหญิงคนหนึ่งว่า “ไม่ยอมฟอล” คือปมเหตุร้ายหนึ่ง... โดยกรณีลักษณะนี้ไม่ใช่ครั้งแรกที่ขยายกลายเป็น “ดราม่าร้อน” แบบง ๆ แต่ที่ผ่านมา...

เกิดกรณีบ่อย ๆ กับการ “ฟอล-อันฟอล”

ทั้ง ๆ ที่เป็นแค่การ “ติดตาม-ไม่ติดตาม” ทำให้ปรากฏการณ์นี้จึงน่าค้นหาไม่น้อย ทั้งนี้ จากกระแสที่เกิดขึ้น หากมองในแง่ “ปรากฏการณ์สังคม” เรื่องนี้มีมูมน่าสนใจถึงสาเหตุที่ทำให้คนโซเชียลบางส่วนเกิดอารมณ์รุนแรงจากปุ่มเล็ก ๆ ดังกล่าว ซึ่ง ผศ.ดร. อาทิตยา ทรัพย์สันวิวัฒน์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวัฒนธรรมการสื่อสาร วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว) ได้ชวนมองไว้อย่างน่าสนใจ สำหรับเรื่องนี้ ผศ.ดร.อาทิตยา วิเคราะห์กับ “ทีมสก็๊ปเดลินิวส์” ว่า... ในยุคที่หน้าจอโทรศัพท์กลายเป็นพื้นที่สาธารณะขนาดย่อม “การกดติดตาม” ไม่ได้เป็นเพียงคำสั่งของแพลตฟอร์มอีกต่อไป แต่ถูกอ่านเป็นสัญญาณ ถูกแปลเป็น

พ.ดร.อาทิตย์ กรพิยสินวิวัฒน์

ความสัมพันธ์ และบางครั้งถูกขยายเป็นดราม่า เพียงคนดังคนหนึ่งไม่กดฟอลโลว์อีกคน หรือเลิกติดตาม เรื่องเล็กบนหน้าจอ ก็อาจถูกยกขึ้นเป็นคำถามใหญ่ทันทีว่า... ทำไมไม่ฟอล? มีปัญหาหรือไม่? โดยคำถามเหล่านี้มักจะวิ่งได้เร็วกว่าคำอธิบายและข้อเท็จจริง จนนำไปสู่ดราม่าแบบไม่น่าเชื่อ... นักวิชาการด้านนวัตกรรมสื่อสารสังคม กล่าวถึงประเด็นนี้

เพื่อบรรยายถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในโซเชียล ที่ผู้ใช้งานโซเชียลมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องนี้

แล้ว “ดราม่าฟอล-อันฟอล” สะท้อนอะไร? นักวิชาการ มศว อธิบายว่า เรื่องนี้ไม่ใช่แค่เรื่องบันเทิงชั่วข้ามคืน แต่สะท้อน วัฒนธรรมการสื่อสารของคนยุคโซเชียล ที่เรียนรู้จะอ่านความหมายจากร่องรอยดิจิทัล เดิมอาจแค่ติดตามชมภาพผ่านแพลตฟอร์ม แต่วันนี้ผู้ใช้จำนวนไม่น้อยขยับไปสู่การตรวจสอบและจับสังเกตว่า คนดังรายนั้นฟอลหรือไม่ฟอลใคร ทั้งที่การฟอลหรือไม่ฟอลอาจเป็นเพียงพฤติกรรมส่วนบุคคลที่ไม่ได้มีเจตนาใดซ่อนอยู่ แต่เมื่อผู้ใช้งานเป็นบุคคลสาธารณะ ทุกการเคลื่อนไหวจึงมักถูกตีความเกินกว่าความเป็นไปบนแอปพลิเคชัน!!...จนทำให้หลาย ๆ ครั้งนำไปสู่ประเด็นและเกิดกระแสดราม่า

จนคนที่ตามไม่ทันเกิดอาการง ๆ กับสิ่งที่เกิด

ขณะที่กรณีดังถูกวิจารณ์ เพราะไม่กดติดตามอีกคนนั้น หรือกรณีศิลปินที่แฟนคลับจำนวนมากได้กดเลิกติดตามหลังผิดหวัง

เรื่องนี้ล้วนแสดงให้เห็นว่า “ปุ่มฟอลโลว์” กลายเป็นภาษาทางอารมณ์ที่สำคัญของสังคมออนไลน์ โดยเป็นทั้งเครื่องหมายของการยอมรับ การสนับสนุน และความใกล้ชิด ขณะที่ “ปุ่มอันฟอลโลว์” ถูกอ่าน

เป็นการตัดขาด ประท้วง หรือไม่พอใจ ทั้งที่ในแง่การสื่อสาร เราไม่สามารถสรุปความรู้สึกหรือความสัมพันธ์ของคนสองคนจากการกดติดตามเพียงอย่างเดียวได้ แต่ร่องรอยดิจิทัลเล็ก ๆ เหล่านี้กลับถูกนำมาตีความและสร้างความหมายอย่างรวดเร็ว

จนกลายเป็นประเด็นถกเถียงในวงกว้าง

พ.ดร.อาทิตย์ ขยายความว่า “ร่องรอยดิจิทัล” คือข้อมูล

เล็ก ๆ ที่เราทิ้งไว้ทุกวัน ทั้งการกดไลค์ แชร์ คอมเมนต์ ติดตาม หรือเลิกติดตาม เมื่ออยู่ในพื้นที่ที่มีคนจำนวนมากเฝ้ามอง ร่องรอยเหล่านี้จะถูกตัดตอน เทียบเคียง และเล่าใหม่ให้เข้มข้นกว่าความจริงเดิมหลายเท่า ในฐานะนักวิชาการด้านการสื่อสาร เธอมองว่า การกดติดตามได้กลายเป็น “ภาษาสัญลักษณ์” ของสังคมออนไลน์ไปแล้ว เพราะเดิมเป็นเพียงฟังก์ชันของแพลตฟอร์ม แต่เมื่อเกี่ยวกับบุคคลสาธารณะ การกดติดตามจึงอาจถูกตีความเป็นการยอมรับ ชื่นชอบ หรือสนับสนุน ขณะที่การไม่กดติดตามก็อาจทำให้ผู้รับสารบางส่วนนั้น...

“ตั้งคำถาม” หรือเกิด “ความสงสัย” ขึ้นมาได้ทันที

“ที่นำเสนอใจคือ คนยุคโซเชียลจำนวนไม่น้อยไม่ได้เป็น

เพียงผู้รับสาร แต่กลายเป็นผู้สืบค้น ผู้จับสังเกต และผู้เล่า

เรื่องต่อในเวลาเดียวกัน ซึ่งเมื่อมีความเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยบนบัญชีของคนดัง หน้าจอของผู้ติดตามก็ทำหน้าที่คล้ายห้องข่าวย่อย ๆ ที่มีตั้งแต่การแคปภาพ เปรียบเทียบเวลา ตั้งข้อสังเกต และสร้างสมมุติฐาน ก่อนที่ข้อมูลจะถูกส่งต่อเป็นวงกว้าง” ...เป็นมุมมองที่นักวิชาการด้านนวัตกรรมสื่อสารสังคม มศว สะท้อนไว้

อย่างไรก็ตาม การกดติดตามหรือไม่กดติดตามเพียงอย่างเดียว ยังไม่พออธิบายความรู้สึก ความสัมพันธ์ หรือเจตนาของบุคคลได้ทั้งหมด เพราะแต่ละคนมีเหตุผลใช้งานโซเชียลต่างกัน บางคนใช้บัญชีเพื่อทำงาน บางคนติดตามเฉพาะเรื่องใกล้ตัว การไม่ฟอลโลว์จึงอาจไม่ได้มีความหมายมากไปกว่า “ยังไม่ได้กด” ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อสังคมออนไลน์เร่งแปลความหมายจากข้อมูลบางส่วน แล้วใช้ไปตัดสินคนทั้งคนในโลกที่ทุกอย่างเร็ว ความเจ็บปวดถูกอ่านเป็นการยอมรับ การไม่กดติดตามอาจถูกอ่านเป็นการปฏิเสธ หรือถึงขั้นอาจถูกขยายเป็นการประกาศสงครามแบบงง ๆ...

ทั้งที่เจ้าของบัญชีอาจไม่ได้ตั้งใจสื่อสารเช่นนั้น

อีกประเด็นที่ ผศ.ดร.อาทิตย์ยา ชีให้เห็นคือ “จุดเด่นของสื่อสังคมออนไลน์” ที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานสังเกต วิเคราะห์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้รวดเร็ว จนเกิดสิ่งที่ทางวิชาการเรียกว่า “Participatory Surveillance” หรือ “การเฝ้าสังเกตอย่างมีส่วนร่วม” โดยเฉพาะเมื่อเป็นบุคคลสาธารณะ ทุกการเคลื่อนไหวจึงกลายเป็นประเด็นได้ในเวลาอันสั้น ดังนั้น “ดราม่าฟอล-อันฟอล” จึงสะท้อนสังคมที่ผู้ชมไม่ได้อยู่ปลายทางของข่าวอีกต่อไป แต่เข้ามาร่วมผลิตข่าว ตั้งคำถาม กดดัน และกำหนดทิศทางบทสนทนา ยิ่งเมื่อรวมกับอัลกอริทึมและวัฒนธรรมการตัดสินอย่างรวดเร็วด้วยแล้วนั้น...

“ความห่วงใย” ก็อาจกลายเป็น “แรงกดดัน” ได้

“ที่อยากฝากคือทั้งเจ้าของบัญชีและผู้ติดตามต่างก็มีสิทธิในพื้นที่ของตน แต่สิ่งสำคัญคือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นควรอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่รอบด้าน เปิดโอกาสให้มีคำอธิบายจากทุกฝ่าย และเคารพกันในการสื่อสาร เพื่อให้พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ของการแลกเปลี่ยนอย่างสร้างสรรค์ มากกว่าการตัดสินกันจากข้อมูลเพียงบางส่วน” ผศ.ดร.อาทิตย์ยา ทิ้งท้าย เพื่อสะท้อนให้เห็น “พัฒนาการที่เปลี่ยนไป” ของปรากฏการณ์บนโซเชียลตอนนี้ ในยุคที่ชีวิตคนดังถูกมองผ่านหน้าจอแทบจะตลอดเวลา ทำให้ “ปุ่มฟอลโลว์-อันฟอลโลว์”

จากที่เคยเป็นเพียง “ปุ่มเล็ก ๆ” เท่านั้น...

มายุคนี้กลับมีความหมายมากมายเกินตัวท่ามกลางความเปราะบางในสังคมโซเชียล.